

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องความเข้มแข็งของชุมชนคลองเตยในการแก้ไขปัญหายาเสพติด เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบมีส่วนร่วม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ยาเสพติดในชุมชนคลองเตย ความเข้มแข็งของชุมชนคลองเตย ในการแก้ไขปัญหาเสพติดหลังโครงการประสานพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด โดยการจัดเวทีประชาคม การสนทนา และการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยเลือกพื้นที่ศึกษา คือ ชุมชนล๊อค 7, 8, 9 และชุมชน 70 ไร่ ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้นำชุมชน สมาชิกกลุ่มกิจกรรม ผู้ค้า ผู้เสพยาเสพติด และผู้นำองค์กรภาคประชาชนในเขตคลองเตย รวม 28 คน

สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สถานการณ์ยาเสพติดในชุมชน

ด้านการขาย พบว่า ก่อนมีโครงการประสานพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด ในชุมชนคลองเตย มีการระบาดของยาเสพติดอย่างรุนแรงมีการขายอย่างมาก ในระหว่างช่วงโครงการประสานพลังแผ่นดินฯ กำลังดำเนินอยู่จำนวนของผู้ขายลดลงมาก การเสพยา ก็เบาบางลง เนื่องจากมีหลายหน่วยงานเข้ามาป้องกันและปราบปราม ส่วนช่วงหลังโครงการเสร็จสิ้นแล้ว พบว่า การซื้อขายกลับมาเหมือนเดิม และอาจทวีความรุนแรงมากขึ้น

ด้านรูปแบบการขาย พบว่า รูปแบบการซื้อขายมีความหลากหลายมากขึ้น เช่น การส่งของทางโทรศัพท์ การนำเอาของไปไว้ตามจุดนัดต่างๆ บางครั้งนำไปส่งให้ที่นอกชุมชน มีการนำยาเสพติดใส่ไว้ในภาชนะเด็กอ่อน ใส่ในผ้าอ้อมเด็ก เป็นต้น

ด้านการเสพ หลังโครงการฯ พบว่า ยาเสพติดลดจำนวนลงกว่าเดิม แต่ไม่หมดไปจากชุมชน การซื้อขายทำยากขึ้น ต้องระวังตัวในการเสพมากขึ้น ยามีราคาแพงมากขึ้น ผู้เสพส่วนหนึ่งจึงเปลี่ยนมาดมกาว และสารระเหยแทน สถานที่เสพมักจะเป็นมุมบ้านหรือตามมุมมืด

ด้านการบำบัด หลังโครงการฯ พบว่า ครอบครัวให้ความร่วมมือในการส่งผู้เสพเข้ารับการบำบัด ที่โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง และส่วนหนึ่งทางการให้ไปบำบัดที่โรงพยาบาล รัษฎารักษ์ ซึ่งมีทั้งผู้สมัครใจไปเอง และผู้ถูกบังคับไป

2. ความเข้มแข็งของชุมชนคลองเตยในการแก้ไขปัญหาเสพติด

2.1 ด้านการป้องกัน พบว่า หลังโครงการฯ การกระตุ้นและปลูกจิตสำนึกของคนในชุมชนให้ตระหนักถึงพิษภัยของยาเสพติดและร่วมกันป้องกัน เป็นหน้าที่ของทุกคนในชุมชนควรมีส่วนร่วมรับผิดชอบ โดยในชุมชนคลองเตยได้มีการร่วมมือกันดังนี้

2.1.1 ครอบครัว : ครอบครัวให้ความร่วมมือในการช่วยดูแลคนในครอบครัวให้ห่างไกล ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ถ้าติดแล้วก็ช่วยดูแลรักษา และส่งไปรักษาตามศูนย์บำบัด

2.1.2 ชุมชน 1. มีการรวมกลุ่มในชุมชน ชุมชนคลองเตยมีการแก้ไขปัญหาเสพติดภายในชุมชน โดยการจัดเวรยาม ตรวจความเรียบร้อยในตอนกลางคืน จัดอาสาสมัครเดินยาม ร่วมมือกันเป็นเครือข่ายระหว่างชุมชน

2. มีการออกเสียงตามสาย ในชุมชนมีการประกาศเสียงตามสายทุกวัน ให้ความรู้เรื่องยาเสพติด และกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน

3. มีการจัดให้มีตู้ ปณ. ชุมชน เพื่อรับรู้เรื่องราวร้องเรียนของชาวบ้าน

2.1.3 ชุมชนกับองค์กรภาครัฐและเอกชน : องค์กรที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนคลองเตย มีทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนที่ให้ความรู้แก่คนในชุมชน มีการจัดกิจกรรม เพื่อเบี่ยงเบนความสนใจให้ห่างไกลจากยาเสพติด

2.2 ด้านการบำบัด พบว่า หลังโครงการฯ พบว่า การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดซึ่งเรียกว่า ชุมชนบำบัด คนในชุมชนให้ความสำคัญ และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเสพติด โดยคิดว่าปัญหาเสพติดเป็นปัญหาที่ชุมชนต้องรับผิดชอบร่วมกัน โดยครอบครัวและชุมชนช่วยกันแยกผู้เสพติดไปบำบัดรักษา ซึ่งมีทั้งระบบสมัครใจและระบบบังคับ

อภิปรายผล

1. การมีส่วนร่วมในชุมชน

ความเข้มแข็งของชุมชนคลองเตยในการแก้ไขปัญหาเสพติดพบว่า หลังจากเสร็จสิ้นโครงการประสานพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด ชุมชนเกิดการเรียนรู้ มีความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาเสพติดมากขึ้น จึงได้พยายามรวมกลุ่มโดยคนในชุมชน เพื่อช่วยกันสอดส่องดูแล มีการจัดเวรยามเพื่อเป็นสายตรวจความเรียบร้อยในเวลากลางคืน ซึ่งการรวมกลุ่มกันนั้นมีความร่วมมือในรูปแบบของเครือข่าย ภายในชุมชนและระหว่างชุมชน ซึ่งมีลักษณะดังกล่าวสามารถแก้ไขปัญหาและลดการขยายติดยาเสพติดในชุมชน อีกทั้งยังลดปัญหาด้านการลักขโมย

ซึ่งเกิดจากผู้เสียหายเสพติด การให้ความร่วมมือระหว่างคนในชุมชน โดยการอาสาสมัครรักษาความปลอดภัย (อาสาสมัคร รปภ.) เป็นผลเนื่องมาจากความผูกพันความห่วงใยของคนในชุมชน จัดเป็นทุนทางสังคมที่สำคัญอย่างหนึ่ง ที่คนเข้ามาอยู่ร่วมกันเป็นเวลายาวนาน จึงเกิดความเชื่อ อาหารห่วงใยบุตรหลาน จึงต้องคิดหาวิธีการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาร่วมกัน

การจัดให้มีเสียงตามสาย เป็นการให้ความรู้อย่างถูกต้องในเรื่องต่างๆ รวมทั้งเรื่อง ยาเสพติด การได้ฟังข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติด ทำให้คนในชุมชนเกิดความตระหนักร่วมกัน ที่จะช่วยกันแก้ปัญหาของชุมชน ซึ่งถือเป็นกระบวนการพัฒนาที่เกิดขึ้นจากภายในชุมชนเอง เป็นทุน ที่จะก่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชน

การมีส่วนร่วมของชุมชนกับหน่วยงานอื่นๆ ในระหว่างโครงการประสานพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด ชุมชนคลองเตยซึ่งเคยเป็นแหล่งยาเสพติดแหล่งใหญ่ของประเทศ ได้มีการตื่นตัวของหน่วยงานต่างๆ ได้เข้าไปเกี่ยวข้องแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนคลองเตย ดังนั้น หลังเสร็จสิ้นโครงการฯ ผลของความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของชุมชนกับหน่วยงาน ภาครัฐ องค์กรเอกชนบางส่วนดำเนินต่อไป จึงทำให้หน่วยงานต่างๆ ยังคงมีบทบาทร่วมกับชุมชน ในการจัดกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาเสพติด

บางกิจกรรมนั้น อาจไม่เกี่ยวข้องทางตรงกับการแก้ไขปัญหายาเสพติด เช่น การจัดประกวดลีลาศ ประกวดร้องเพลงการแข่งขันกีฬา แต่มีผลทางอ้อม ทำให้เยาวชนรู้จักใช้เวลาว่าง ในกิจกรรมเหล่านี้ มากกว่าจะหันไปมั่วสุมยาเสพติด

การดูแลและติดตาม ผู้ที่กลับมาจากการบำบัด ทางชุมชนได้พยายามให้คนเหล่านี้ มีโอกาสเข้าทำงานเพื่อให้ใช้เวลาส่วนใหญ่เกิดประโยชน์ เป็นการสร้างอาชีพและรายได้ให้กับ ครอบครัว หลีกเลี่ยงการกลับไปเสพยาอีก

2. การมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนกับหน่วยงานอื่นๆ

ความเข้มแข็งของชุมชนในการแก้ไขปัญหาเสพติดส่วนหนึ่งเกิดจากการที่ชุมชน มีส่วนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งระหว่างที่รัฐดำเนินงานโครงการประสานพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด ทางสำนักงานเขตคลองเตย ได้ดำเนินการตามแผนอย่างเคร่งครัด ไม่ว่าจะเป็นสถานประกอบการ องค์กรเอกชนในพื้นที่ สถาบันทางศาสนา สถานศึกษาทุกแห่ง ในพื้นที่เขตคลองเตยได้ร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งผลของการดำเนินการในช่วง นั้น ยังดำเนินต่อเนื่อง แม้ว่าโครงการจะเสร็จสิ้นไปแล้ว ระยะเวลาหลัง ทั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษา เรื่อง การประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการประสานพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดพบว่า เมื่อรัฐบาล ประกาศสงครามเอาชนะยาเสพติด สำนักงานเขตคลองเตยได้ดำเนินการอย่างเคร่งครัด โดยการ สร้างความเข้มแข็งของชุมชน สถานประกอบการ โรงเรียน และพื้นที่เสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของ

ยาเสพติด โดยจัดอบรมให้ความรู้กับประชาชน เผื่อระวังการแพร่ระบาดของผู้เสพ / ผู้ติดยาเสพติด ซึ่งกรุงเทพมหานครได้ประกาศให้ชุมชนในพื้นที่เขตคลองเตย เป็นชุมชนเข้มแข็ง 41 ชุมชน โรงเรียนสีขาวปลอดยาเสพติด 24 แห่ง ดำเนินการตามโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยมีนักเรียน นักศึกษา ประชาชน สมัครเป็นสมาชิก TO BE NUMBER ONE ในเขตพื้นที่คลองเตย จำนวน 10,998 ราย

การบำบัดได้ดำเนินการโดยส่งผู้ติดยาเสพติด เข้าบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพครอบครัวและชุมชนเป็นผู้ติดต่อขอความร่วมมือและดำเนินการส่งไปยังสถานบำบัดของหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง โรงพยาบาลธัญญารักษ์ โรงพยาบาลของรัฐและเอกชน บ้านพิชิตใจและศูนย์บริการสาธารณสุขในพื้นที่ ซึ่งการดำเนินการนี้เป็นผลจากความร่วมมือที่เกิดขึ้นในช่วงโครงการประสานพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดกำลังดำเนินอยู่ ซึ่งการศึกษาของจินตนา เวชมี (2542 : 72) พบว่า ระหว่างดำเนินโครงการมีการส่งผู้ติดยาและผู้เสพยาเสพติดเข้ารับการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ ในหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ศูนย์บริการสาธารณสุขในพื้นที่จำนวน 1,002 ราย

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการยาเสพติด ควรดำเนินงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดกำลังใจและสนับสนุนการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดของชุมชนได้
2. หน่วยงานที่รับผิดชอบในด้านการปราบปราม ควรดำเนินการอย่างเด็ดขาดและประชาสัมพันธ์ผลการปราบปรามทุกรูปแบบ โดยเฉพาะผู้มีอิทธิพลรายใหญ่ หรือ ข้าราชการตำรวจที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ประชาชนเกิดความมั่นใจในการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงปฏิบัติ
  - 2.1 ชุมชนควรให้ความรู้และจัดกิจกรรมปลูกจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างต่อเนื่อง
  - 2.2 เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชน ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการชุมชน ควรดำเนินการและสร้างเครือข่ายในการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างต่อเนื่อง และเปิดโอกาสให้ผู้ค้าและผู้เสพได้กลับตัวกลับใจเป็นคนดีของสังคมอีกครั้ง